

**Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının
Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme**

Dağıtım: Genel
23 Şubat 2011

Özgün dil: İngilizce

Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi

¹ **Göçmen ev işçileri hakkında 1 No'lu Genel Yorum:**

I. Giriş

1. Ev işçiliği, bazı ülkelerde toplam istihdamın yüzde 10'una varmaktadır ve milyonlarca birey için önemli bir meslektir.² Geçtiğimiz on yirmi yılda, ev işçileri arasında göçmenlerin giderek yaygınlık kazanması dikkati çeken bir eğilimdir. Kadınlarsa bu işçiler arasında baskın bir çoğunluğu oluşturmaktadır.

2. Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi (bundan sonra Komite olarak anılacaktır), geniş kapsamlı ulusal ve uluslararası yasal çerçevelerde ev işçiliğine ya da ev işçilerine açıkça gönderme yapılmadığına dikkati çekerek, Ekim 2009 tarihindeki on birinci oturumunda, Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme (bundan sonra Sözleşme olarak anılacaktır) altında, göçmen ev işçileri ile ilgili yükümlülüklerini nasıl uygulayacakları konusunda Devletlere yol göstermek amacıyla bir genel yorum yayımlama kararı almıştır. Komite, 14 Ekim 2009 tarihinde, Devletlerin, uluslararası örgütlerin, hükümet-dışı örgütlerin, sendikaların, sivil toplumun ve göçmenlerin geniş kapsamlı katılımı ile bu konuda, yazılı bakış açıları ve çalışmaları da içeren bir Genel Tartışma Günü düzenlemiştir. Bu genel yorum, söz konusu katkılardan ve ayrıca Komitenin, taraf Devletlerin Sözleşmenin uygulanmasına dair raporlarını inceleme deneyiminden yararlanmaktadır.

¹ **İHOP'un notu:** Bu raporun gayri resmi çevirisi İnsan Hakları Ortak Platformu için Erdem İlgi Akter tarafından yapılmıştır.

² Kayıt altına alınmayan ev işçiliğinin çok yüksek oranlarda olması ve ulusal istatistiklerde ev işçilerinin çoğunlukla ayrı bir kategori olarak sayılmaması sebebiyle, dünyada ev işçiliği yapan kişilerin sayısına dair henüz kesin bir veri yoktur. Yine de eldeki veriler, ev işçiliğinin gelişmekte olan ülkelerde toplam istihdamın yüzde 4 ila 10'u arasında, sanayileşmiş ülkelerde ise bunun yüzde 1 ila 2,5'u arasında olduğunu göstermektedir. Bkz. Uluslararası Çalışma Örgütü (UÇÖ) (2009), "Ev İşçileri için Uygun Çalışma Koşulları", Rapor IV(1), Uluslararası Konferans, 99. oturum, 2010.

3. Sözleşmede tanımlandığı şekliyle, “göçmen işçi” kavramı, “vatandaşlık bağı ile bağlı olmadığı bir Devlette ücret ödenen bir faaliyette çalıştırılacak, çalıştırılmakta olan veya çalıştırılmış olan bir kişiye atıfta bulunur”.³ Buna göre Sözleşme, göçmen işçilere ve aile fertlerine, yalnızca göçmenlerin fiilen çalıştıkları zamanlar için değil, “göçe hazırlık, hareket, transit geçiş ve İstihdam Devletinde kazanç getiren bir işte çalışma ve ikamet süresinin tamamı ile Menşeye Devlete veya mutad olarak ikamet edilen Devlete dönüş dâhil olmak üzere, göç sürecinin tamamı süresince” kati koruma sağlar⁴.

4. Ulusal göçmenlik yasaları kapsamındaki idari statüleri gereği, bazı göçmenler, kayıtlı ve düzenli durumda olarak değerlendirilirken, bazıları kayıtsız ve düzensiz olarak değerlendirilir. Nasıl Sözleşme statülerine bakılmaksızın tüm göçmen işçiler için uygulanacak hakları tarif edip⁵, kayıtlı ve düzenli durumda olanların başkaca haklarını ayırt ediyorsa⁶, bu genel yorum da açıkça belirtilmedikçe tüm göçmen ev işçilerine atıfta bulunmaktadır.

5. “Ev işçiliği” ya da “ev işçisi” terimleri hali hazırda hiçbir uluslararası araç tarafından tanımlanmış değildir. Yine de Komite, ulusal mevzuatlarda yapılan düzenlemelerde, tanımlamalardaki mevcut ortak unsurlardan yararlanarak⁷, “ev işçisi” terimi umumiyetle, hanede ikamet edip etmediğine bakılmaksızın, başka kişilerin evlerinde ya da başka kişilerin evleri için iş ilişkisinde bulunan kişiyi kast eder.

6. Komite, göçmen ev işçilerinin, Sözleşmenin 2. Maddesinin 2. Paragrafında tanımlanan “göçmen işçi” kavramına dâhil edildiğini ve göçmen ev işçilerini korumadan hariç tutacak herhangi bir ayırımın ilk bakışta (*prima facie*) ihlal teşkil ettiğini göz önünde bulundurmaktadır.

7. Bu genel yorumda tanımlanan insan hakları sorun ve konularının çoğu tüm ev işçilerini ilgilendirirken, pek çok sorun ve konu, göçmen ev işçilerine özeldir. Göçmen ev işçileri, çoğunlukla, belirli sömürü ve istismar biçimlerine maruz kalma konusunda yüksek risk altındadır. Savunmasızlıklarının merkezinde, izolasyon ve bağımlılık bulunmakta ve şunları içermektedir: Çoğunlukla yabancı bir dilin konuşulduğu, yabancı bir toprakta, ailesinden uzakta, yaşamdan izole olma; temel destek sistemlerinin olmaması ve gidilen ülkenin kültürü ile ulusal istihdam ve göçmenlik yasaları hakkında bilgi sahibi olmama; göçmenlikle ilgili borçlar, yasal statü, işverenlerin işyerinden ayrılma konusunda getirdikleri sınırlamalara dair uygulamalar, göçmenin çalıştığı işyerinin aynı zamanda barındığı yer olması gerçeği ve göçmenin geldiği ülkedeki ailesinin, ev işçiliğinden gönderilen paraya bağımlı olması sebepleri ile işe ve işverene bağımlılık. Kadın göçmen ev işçileri

³ Sözleşme, Madde 2. Sözleşmenin 3. Maddesi, uygulama alanından çeşitli işçi kategorilerini hariç tutar. Bunlar arasında, uluslararası örgütlerin ve Devletlerin belirli çalışanları, statüsü genel uluslararası hukukla ya da hususi anlaşmalarla düzenlenen ve kendi menşeye Devletleri dışında ikamet eden yatırımcılar, öğrenciler ve stajyerler ve istihdam edildiği Devlette ikamet etme hakkı olmadığı halde faaliyet hakkı verilmiş, açıkdeniz teçhizatlarında çalışan gemi adamları ve işçiler bulunmaktadır. Öte yandan mülteciler ve devletsiz kişiler, ancak ve ancak bu tür bir uygulama ulusal mevzuatta yer aldığı takdirde Sözleşme kapsamına dâhil edilmiştir (Madde 3(d)).

⁴ Sözleşme, Madde 1.

⁵ Sözleşme, Bölüm III.

⁶ Sözleşme, Bölüm IV.

⁷ Bkz. ILO (2009), “Ev İşçileri için Uygun Çalışma Koşulları”, Rapor IV(1), Uluslararası Konferans, 99. oturum; José Maria Ramirez-Machado, *Ev İşçiliği, Çalışma Koşulları ve İstihdam: Yasal Perspektif (Domestic Work, Conditions of Work and Employment: A Legal Perspective)*, ILO (2003).

ise, toplumsal cinsiyet temelli şiddet dâhil, toplumsal cinsiyetleri sebebiyle başkaca riskler altındadır. Bu risk ve savunmasızlıklar, kayıtsız ve düzensiz durumda olan göçmen ev işçileri için, özellikle de bu kişiler, istismar eden işverenler karşısında, Devlet yetkililerinden koruma talep ettiklerinde ülkeden sınır dışı edilme riski altında olduklarından ilaveten ağırlaşmaktadır.

A. Göçmen ev işçileri ve aile fertlerinin karşılaştıkları sorunlar

8. Göçmen ev işçilerinin savunmasızlığı işyerlerinde başlamadığı gibi, işyerlerinde sona ermemektedir. Göçmen ev işçileri, Sözleşme kapsamında korunan hakları dâhil olmak üzere, insan haklarının ihlaline maruz kalmalarına sebep olan çeşitli etmenlerle tüm göç döngüsü boyunca risk altındadır.

İşe alım, ayrılma öncesi ve transit ülkelerde durum

9. İstihdam kurumları, komisyoncular ve diğer ilgili arabulucular göçmen ev işçilerine pek çok ülkede çok yüksek miktarlarda ücret ödetmekte, öte yandan onlara yeterli bilgi vermeyip, yolculuk öncesi ya da yazılı sözleşmelerle ilgili anlamlı bir hazırlık imkânı sunmamaktadır. Göçmenlere özellikle hakları ve istismar durumlarını bildirebilecekleri yerler konusunda bilgi verilmemektedir. Kimi olası göçmen ev işçileri, yasa-dışı istihdam kurumlarınca dolandırılmakta ve sahte vize ya da diğer belge ve mevcut olmayan işlere ödeme yapmak konusunda kandırılmaktadır.

10. Kadınlar ve genç kızlar, yabancı ülkeler üzerinden yaptıkları transit geçişlerde, özellikle kurum ve arabulucuların fiziksel ve cinsel istismarına maruz kalma riski altındadır.

Varıшта ve çalışma süresi boyunca

11. Göçmenler, çalışacakları ülkeye vardıklarında, çoğunlukla göçlerinden kalan yüksek miktarda borç içinde, yasal dokümanları ve işleri olmadan büyük zorluk içinde kalırlar ve bu durum, onları, istismar ve sömürüye açık kılmaktadır. Pek çok göçmen ev işçisi, ülkesinden ayrılmadan önce sözleşme imzalamış olsa bile, çalışacağı ülkeye vardığında, yeni sözleşme imzalamaya mecbur kılınmaktadır; çoğunlukla anlamadıkları bir dille, yasal danışmanlık verilmeden ve baskı altında imzalatılan bu sözleşmeler, çoğunlukla ücreti çok daha düşük ve çalışma koşulları anlaşılıp söz verilenden farklı işleri ve konutları kapsamaktadır.

12. Pasaportların işverenler tarafından alıkonulması yaygın bir uygulamadır; bu uygulama, göçmen işçiyi izole olmaya itmekte, ülkeden ve hatta çalıştığı evden dışarı hareketini kısıtlayarak, onu bağımlı kılmaktadır.

13. Pek çoğu, işyerlerinde, aşağıdakiler dâhil olmak üzere istismar edici çalışma koşullarına maruz kalmaktadır:

(a) Evden dışarı harekete ve arkada bırakılan aile fertleri de dâhil olmak üzere başka kişilerle iletişime geçilmesine kısmen ve pek çok durumda tamamen sınırlama getirilmesi;

(b) Aşırı ve çoğunlukla belirsiz çalışma saatleri. Özellikle yatılı çalışan göçmen ev işçilerinden ne zaman istenirse iş istenebileceği şekilde, tamamen müsait olması konusunda kati ya da zımni bir beklenti söz konusudur;

(c) Boş vakitlerin ve dinlenme zamanının yetersizliği. Pek çok göçmen ev işçisinin, üzerinde anlaşılmış bir izin günü yoktur; diğerleri ayda sadece bir gün izin alabilmektedir ve çoğunlukla üzerinde anlaşılmış olan "izin günü" işveren

tarafından iptal edilmekte ya da keyfi olarak değiştirilmektedir; işverenin tatilde olduğu ya da işçinin hasta olduğu durumlara "iş yoksa – ödeme de yok" uygulaması söz konusudur. Kişinin işe gelemediği durumlarda, hastalık ya da kişisel/ailesel acil durumlar gibi meşru nedenler söz konusu olsa da, kimileri bu durumlarda azar işitebilmekte veyahut da işlerini kaybetmekle tehdit edilmektedir;

(d) Ciddi hastalık ya da bir aile ferдинin ölümü gibi çok önemli aile meselelerinde yolculuğa getirilen sınırlamalar;

(e) Düşük ücretle çalışma, ücretlerin geç ödenmesi ya da ödenmemesi. Pek çok ülkede ev işçileri için asgari ücretle ilgili yasaların olmaması ya da bu yasaların uygulanamazlığı sebebiyle, pek çok göçmen ev işçisi, ilgili diğer sektörlerde çalışan işçilerin aldıkları ücretlerle karşılaştırıldığında çok daha az bir ücrete çalıştırılmaktadır; bu ödemeler çoğunlukla kanıtı olanak vermeyecek şekilde banka hesabına yapılmamakta ya da aynı ödeme şeklinde yapılmaktadır;

(f) Sağlık sigortası, aile ödenekleri ve emeklilik hakları dâhil olmak üzere sosyal güvenlik korumasının olmaması;

(g) İşverenlerin ve ayrıca istihdam kurumları ya da arabulucuların psikolojik, fiziksel ve cinsel taciz ve istismarı;

(h) Yetersiz, sağlıksız ve onur kırıcı konaklama koşulları;

14. İstismar riski, ev işçilerinin önemli bir yüzdesini oluşturan çocuk göçmen işçiler için çok daha fazladır. Genç yaşları, ailelerinden ve akranlarından ayrı olmaları ve işverenlerine neredeyse tamamen bağımlı olmaları, temel hakları olan eğitime erişim dahil olmak üzere, Sözleşme altındaki haklarının ihlali karşısında savunmasızlıklarını kötü yönde etkilemektedir.

Geride bırakılan aileler

15. Göçmen ev işçilerinin ailelerinden uzakta olma süresinin uzaması, aile bütünlüğünü ve aile fertlerinin sosyal ve psikolojik refahını olumsuz etkiler ve sıklıkla menşee devlette kalan çocukların haklarının ihlal edilmesi ile sonuçlanır.

Dönüş sonrası

16. Göçmen ev işçileri, menşee devletlerine döndükten sonra, buradaki işgücü piyasasına ve topluma yeniden entegre olmakta zorluklarla karşılaşır. Emeklilik haklarının ve sosyal güvenlik yardımlarının taşınması konusunda da zorluklarla karşılaşabilirler.

17. Pek çok göçmen, istihdam ilişkisi sona erdikten sonra, istihdam ülkesinde kalmaya hak sahibi olmadığından, haklarının işverenler tarafından ihlal edilmesi durumunda hak arama yoluna gidemez. Bunun sonucu olarak göçmen ev işçileri menşee ülkelerine, örneğin, kazanmaları gerekenden çok daha az bir ödemeyle, herhangi bir tazminat ve hak arama seçeneğinden yoksun olarak geri dönebilir. İstismar edici çalışma koşulları sebebiyle menşee ülkesine geri dönen kişiler ise çoğunlukla destek mekanizmalarına erişimden ve hukuki yollara başvurma seçeneğinden yoksundurlar.

B. Korumadaki boşluklar

“Hukuki” boşluklar

18. Pek çok uluslararası sözleşme, tüm insanlar ve çalışanları için temel hak olan çalışma haklarını açık bir şekilde ortaya koymaktadır.⁸ İstismar ve sömürü içeren çalışma koşulları karşısında Sözleşme kapsamında sağlanan koruma, diğer insan hakları sözleşmelerine uygun olarak, göçmenlik statüsüne bakılmaksızın tüm göçmen işçiler için geçerlidir. Bu bakımdan, ev işçiliğinin ve ev işçilerinin, hukukun ulusal düzeydeki önemli kategorileri tarafından çoğunlukla göz ardı edildiği ya da açıkça dışlandığı, Komite tarafından kaygıyla belirtilmektedir; bu durum, çalışanları sömüren istihdam pratiklerine katkıda bulunmakta ve ihlal durumlarında başvurulacak hukuki yolları sınırlamaktadır.

19. *Çalışma hukuku.* Ev işçileri, pek çok ülkede, çalışma hukuku kapsamında yasal koruma altına alınan “işçiler” arasında tanımlanmamaktadır. Ev işçilerini, çalışma hukuku kapsamında sağlanan korumanın dışında tutmak için ise, bu kişilerin “işveren” olarak addedilmeyen özel şahıslar için çalıştığı gibi bir dizi önerme ve özel tanıma başvurulmaktadır. Ev işçiliğinin, evde kadınlar ve genç kızlar tarafından ücretsiz icra edilen işlerle özdeşleştirildiği ve ev işçilerinin “aileye yardım eden” kişiler olarak düşünüldüğü geleneksel bakış açıları, ulusal çalışma yasalarının ev işçiliğini etkin bir şekilde kapsayacak şekilde genişletilmesini aynı derecede olumsuz etkilemektedir. Ev işçileri, fiilen ve hukuken “işçi” statüsünde “tanınmamaları” sebebiyle, diğer işçilere çalışma hukuku kapsamında tanınan hak ve özgürlüklerini kullanamamaktadırlar.

20. Bazı ulusal çalışma yasaları ev işçiliği ve işçileri için koruma sağlarken, göçmen ev işçilerini kısmen ya da tamamen bu korumanın dışında tutmaktadır. Örneğin, göçmen ev işçilerinin kendi çalışma hakları için organize olabilmelerine çoğunlukla sınırlama getirilmektedir. İstihdamla ilgili ya da diğer standartların ve korumaların ev işçiliği ve göçmen ev işçileri için uygulanabileceği diğer durumlarda, yasalar, ev ortamındaki izleme ve denetimlerin önünü tıkayabilmektedir.

21. *Göçmenlik hukuku.* İstihdam ülkelerine giriş ve bu ülkelerde kalış koşullarını düzenleyen yasalar, çoğunlukla göçmen ev işçilerinin özel olarak savunmasız kaldığı durumlar için kaynak oluşturmaktadır. Göçmenlikle ilgili yasaların bir hayli sınırlayıcı oluşu, özellikle insan hakları ihlalleri karşısında savunmasız kalan çok sayıda kayıtsız ve düzensiz göçmen ev işçisi olmasına yol açabilmektedir. Göçmenlik yasalarının belirli işverenler tarafından devamlı sponsorluk gerektirdiği durumlarda, kayıtlı ve düzenli göçmenlik statüsünde olan işçiler için bile benzer durumlar ortaya çıkabilmektedir. Sonuç olarak, göçmen ev işçileri, istismar edici istihdam ilişkilerinden kurtulmak ya da işverenlerine karşı

⁸

Göçmen ev işçilerini ilgilendiren standart ve teminatlar tüm temel insan hakları belgelerinde bulunmaktadır. Pek çok diğer insan hakları sözleşmesi ve izleme organı ise göçmen ev işçileri dâhil olmak üzere, göçmenlerin ve göçmen işçilerin durumuyla özel olarak ilgilenmektedir. Özellikle bkz., Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi'nin, kadın göçmen işçilerle ilgili 26 No'lu Genel Tavsiyesi (2008); Ekonomik ve Sosyal Haklar Komitesi'nin, çalışma hakkı ile ilgili 18 No'lu Genel Yorumu (2005); Çocuk Hakları Komitesi'nin, refakatsiz ve ayrılmış çocuklarla ilgili olarak menşe ülkeleri dışında gözetilecek hususlarla ilgili 6 No'lu Genel Yorumu (2005); Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi'nin, vatandaş olmayanlara karşı ayrımcılıkla ilgili 30 No'lu Genel Yorumu (2004); ve İnsan Hakları Komitesi'nin, Sözleşme kapsamında yabancıların durumu ile ilgili 15 No'lu Genel Yorumu (1986).

hukuki yollara başvurmak istediklerinde sınır dışı edilme riski altında kalabilmektedir.

22. Kimi ülkelerin çalışma izni ve teminat senedi koşullarını belirleyen yasaları kapsamında, ev işçileri de dâhil olmak üzere hamile kalan ya da HIV pozitif olduğu tespit edilen kadın göçmenler izinlerini kaybetmektedirler. Kadın göçmen işçilerin rızası alınmadan ya da danışmanlık verilmeden cinsel sağlık ve üreme sağlığı ile ilgili zorunlu sağlık testlerine tabi tutulması yaygın görülen bir uygulamadır.

23. *Sözleşme hukuku.* Ev işçiliğinin enformel işgücü piyasasında yürütülmesi sebebiyle, sözleşmelerle ilgili yasalar ve düzenlemeler kategorik olarak ya da uygulamada çoğunlukla ev işçileri için uygulanabilir değildir.

24. *Sosyal güvenlik yasaları.* Özellikle göçmen olan ev işçileri ulusal hukuk altında sosyal güvenlikle ilgili tanınan hakların çoğunlukla dışında tutulmaktadır. Sosyal güvenlik haklarından ve toplumsal cinsiyete bağlı sağlık bakım sigortalarından yoksun olmaları, göçmen ev işçilerin savunmasızlığını ve işverenlerine olan bağımlılıklarını daha fazla arttırmaktadır.

Uygulamadaki boşluklar

25. Ulusal yasalar kapsamında göçmen ev işçilerine belirli bir koruma sağlansa da yasalarda belirtilen koruma ile uygulamalar arasında çoğunlukla bir boşluk söz konusudur. Uygulamada karşılaşılan engellerin bir kısmı ev işçiliğinin "gizli" yapısı ile ve ev işçilerinin haklarının aramasını engelleyip, onları hak aramaktan caydıran faktörlerle ilgilidir.

26. Ev işçiliğinin ve dahası göçmenler tarafından yapılan ev işçiliğinin yapısından kaynaklanan bir dizi faktör, söz konusu istismar vakalarının gizli kalmasına sebep olmakta ve koruma ile ilgili ihtiyaçların tespit edilmesini zorlaştırmaktadır:

(a) İşyerleri görünür değildir, insanların gözünden uzak kapalı kapılar arkasındadır;

(b) Ev işçiliği, çoğunlukla söz konusu işin ve işçilerin kayıtlı olmadığı enformel işgücü piyasası dahilindedir;

(c) İşçilerin fiziksel ve sosyal olarak izole konumda olmaları bireysel ve toplu eyleme geçmelerinin önünü tıkamaktadır;

(d) İlgili işyerlerinin çok fazla sayıda olması, bunların coğrafi olarak çok geniş bir alana yayılmış olmaları ve kişilerin özel hayatları ve mahremiyetleri ile ilgili ulusal yasalar istihdam birimlerince yapılacak etkin izleme ve denetim faaliyetlerini güçleştirmektedir;

27. Aşağıda belirtilenler de dâhil bir dizi faktör, göçmen ev işçilerinin haklarını aramasını ve ihlal durumunda hak arama yoluna gitmelerini zorlaştırmaktadır:

(a) Ev işçilerinin şikâyetlerini alıp bu şikâyetlere göre gerekli yönlendirmeleri yapacak özel mekanizmalar henüz mevcut değildir;

(b) Göçmen ev işçileri istihdamla ilgili yaşadıkları sorunlarda nereye başvurabileceklerini çoğunlukla bilmemekte veyahut da sınır dışı edilme korkusu ile polis ya da istihdam yetkilileriyle bağlantıya geçmeye çekinebilmektedirler. Dil sorunu ile idari ve yasal süreçlerin masrafları ilaveten caydırıcı olabilmektedir.

(c) Göçmenlik statüleri ile ilgili olarak işverenlerine bağlı olan göçmen ev işçileri yakalanma, tutuklanma ya da sınır dışı edilme korkusu ile istismar durumlarını ihbar edemeyebilmektedir. Kimi ülkelerde, işveren aleyhine şikâyetle

bulunduğu durumda mağdur, dava mahkemede görüldüğü müddetçe ne başka iş arayabilmekte ne de ülkeden ayrılabilir. Bu türden sınırlamalar ve davaların sonuçlanmasının çok uzun zaman alması sebebiyle, ev işçileri çoğunlukla şikâyetle bulunmamayı tercih etmekte ya da evlerine daha çabuk dönebilmek için davayı geri almaktadır.

C. Taraf Devletlere Tavsiyeler

Ülkeden ayrılma öncesi farkındalık artırma ve eğitimler

28. Taraf Devletlerin, ev işçiliği yapmak amacıyla göçmen olmayı düşünen vatandaşlarına, Sözleşme kapsamındaki hakları ve diğer Devletlerin yasaları ve uygulamaları kapsamında kabul ve istihdam koşulları ile hak ve yükümlülükleri hakkında gerekli bilgileri vermek için uygun tedbirleri alması gerekir (Madde 33). Bu türden farkındalık artırıcı faaliyetler şunları içerebilir:

- (a) Ev işçiliğinin farklı türleri ve bu konuda değişen düzenlemelerle ilgili bilgiler;
- (b) Ulusal ve uluslar-üstü yasal çerçevelerle ilgili temel bilgiler;
- (c) Aşağıdaki konularda zaruri bilgiler ve gerekli bakış açıları:
 - (i) Göçmenlikle ilgili ödemeler ve borçlar;
 - (ii) Ayrılık, aile ziyareti ya da geri dönme hakkı, istihdam süresince hamilelik gibi aile ile ilgili hususlar ve bunların aile üzerine etkileri; ve
 - (iii) Menşe ülke dışında yürütülen ev işçiliği ile ilgili diğer riskler.

29. Taraf Devletler, ev işçiliği yapmak amacıyla göçmen olmaya karar vermiş işçilere yönelik olarak, ülkeden ayrılma öncesi özel eğitim ve farkındalık artırıcı programlar geliştirmek konusunda teşvik edilmektedir. Bu eğitimler, ilgili hükümet-dışı örgütlere, göçmen ev işçileri ve ailelerine ve ayrıca tanınmış ve güvenilir istihdam kurumlarına danışarak geliştirilebilir ve şu hususları içerebilir:

- (a) Hem ulusal hem de uluslararası yasal çerçeveleri içeren ve Sözleşmeyi referans olarak kullanan geniş kapsamlı bir "haklarınızı bilin" müfredatı;
- (b) İstihdam ülkesinin yasaları ve kültürünün önemli yönleri ile ilgili "yükümlülüklerinizi bilin" yönlendirmesi;
- (c) Göç, çalışma koşulları, sosyal güvenlik, borçlar, finans ve işle ilgili ödemelere dair meseleleri ve ayrıca çatışma çözümü yöntemleri ile hak arama yolları ile ilgili temel bilgileri kapsayan "farkındalık artırıcı" eğitimler;
- (d) Havale ve tasarruf sistemleri de dâhil olmak üzere mali okuryazarlık;
- (e) Acil durumlarda, istihdam ülkesindeki büyükelçilikler, konsolosluklar ve ilgili sivil toplum kuruluşları da dâhil olmak üzere destek alınabilecek yerlerin iletişim bilgileri; ve
- (f) Lojistik, güvenlik, sağlık, insan hakları meseleleri ve destek noktaları ile ilgili tüm göç süreci boyunca gerekli olacak diğer bilgiler.

30. Taraf Devletler, uygun olduğu durumlarda aşağıdaki konularda ayrılma öncesi eğitimler sunabilir:

- (a) Temel dil eğitimi hazırlığı;

(b) Belirli iş türleri, uygun olduğu durumlarda ise temel iş becerileri üzerine eğitimler;

(c) Kültürler-arası ve gidilecek ülke özelinde yönlendirmeler.

Devletlerarası İşbirliği

31. Menşe Devletler, transit Devletler ve istihdam Devletleri işe alım ve yerleştirme süreçlerinin düzenlenmesi ve izlenmesindeki sorumluluğu paylaşırlar.

32. Menşe Devletler, Sözleşmenin 64. ve 65. maddelerine uygun olarak, aşağıdaki hususlarda işbirliğine gitmeleri konusunda teşvik edilmektedirler:

(a) Devletler arası çift taraflı, çok taraflı ve bölgesel anlaşmalar da dâhil olmak üzere korumaya duyarlı ve şeffaf çerçeveler;

(b) Gerek menşe ülkelerin, gerekse istihdam ülkelerinin hukuk sistemlerince uygulanabilecek –ve uygulanır- olan, şartları ve çalışma standartları adilane, tamamen ve açıkça belirtilmiş standart, birleşik ve bağlayıcı iş sözleşmelerinin kullanımı. Bu standart sözleşmeler ve ayrıca göçmen ev işçilerinin danışmanlık ve rehberlik alabileceği ya da şikâyetlerini sunabileceği hizmetler menşe ve istihdam ülkeleri arasındaki çift taraflı ve çok taraflı anlaşmalara dâhil edilerek fayda sağlayabilir;

(c) Göçmen ev işçisi girişinin, istihdamının, haklarla ilgili meselelerin, eğitimlerin ve diğer programların ve ayrıca adalet sistemi ile ilgili idari meselelerin düzenli olarak ve kamusal düzeyde raporlanması.

İstihdam kurumları

33. Taraf Devletler, Sözleşmenin 66. Maddesi gereğince, ev işçilerinin haklarına saygı duymalarını sağlamak amacıyla, istihdam kurumlarını, komisyoncuları ve diğer ilgili arabolucuları etkin bir şekilde düzenleme ve izleme yükümlülüğü altındadır.

34. Göçmen ev işçilerinin hareketi ile ilgilenen merciler, menşe, transit ya da istihdam ülkesinde olup olmadıklarına bakılmaksızın devlet yetkililerinin izin, onay ve denetime tabi olmalıdır. Bu, Devlet tarafından düzenlenen resmi, düzenli ve şeffaf aşağıdaki şu biçimleri alabilir:

(a) Mümkün olduğunca akreditasyon ve düzenli olarak yenileme süreçlerini içerecek biçimde lisans verme;

(b) İzleme, denetleme ve değerlendirme;

(c) Yaptırımlar ve cezalar;

(d) Halkın yaygınca ve kolayca erişimine açık ve işçileri ilgilendiren şikâyet ve çatışmalara özel olarak dikkat çeken web tabanlı biçimler de dâhil olmak üzere kayıt ve bildirim sistemleri.

35. Taraf Devletlerin, göçmen ev işçilerinin hakları ile ilgili özel kriterler ortaya koyması ve ancak ve ancak bu kriter ve yasalara riayet eden mercilerin bu alanda çalışmaya devam edebileceğini temin etmesi gerekir. Bu kriterler faydalı olacak şekilde göçmen işçilere, ilgili örgütlere, göçmen işçilerle çalışan hükümet-dışı kuruluşlara, işçi ve işveren örgütlerine danışarak tespit edilebilir.

36. Taraf Devletler, ilaveten, ücret ve maaşlardaki kesintileri belirleyen özel kurallar da dâhil olmak üzere, göçmen ev işçilerinin işe alımları ile ilgili özel davranış kuralları benimsemek ve bunların uygulanmasına yönelik uygun ceza ve

yaptırımları sağlamak konusunda teşvik edilmektedir. Taraf Devletlerin, maaş kesintileri veya başka yollarla ev işçilerine ödettirilen işe alım ücretlerini yasaklaması gerekir.

Çalışma koşulları

37. Göçmen ev işçilerinin haklarının, ev işçileri için uygun çalışma koşulları gibi geniş bir çerçevede dâhilinde ele alınması gerekir. Komite, bu bakımdan, ev işçilerinin diğer işçilere sağlanan korumadan eşit düzeyde yararlanmasını sağlamak amacıyla, ev işçiliğinin ulusal mevzuat tarafından uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini düşünmektedir.⁹

38. Buna göre, ulusal hukukta çalışma hayatıyla ilgili korumaların, hukuk kapsamında eşit koruma sağlanmasını temin edecek ve asgari ücretler, çalışma saatleri, dinlenme günleri, dernek kurma özgürlüğü ile annelik, emeklilik hakları ve sağlık sigortasına saygı ve ev işçiliği koşullarına özel ilave hükümler de dâhil olmak üzere sosyal güvenlikle ilgili koruma tedbirlerini içerecek şekilde ev işçilerini de kapsamaları gerekir. Göçmen ev işçilerine uygulanan muamelenin, bu bağlamda, istihdam Devletinin vatandaşlarına uygulanan muameleden daha olumsuz olmaması gerekir (Madde 25).

39. Devletlerin, göçmen ev işçilerinin yer değiştirme ve ikamet yerlerini serbestçe seçme haklarını koruması gerekir; buna göçmen ev işçilerinin çalışma zamanlarının dışında kalan zamanlarda işverenleri ile birlikte yaşama ya da evin içinde kalma zorunluluklarının olmadığı temin edilmesi de dâhildir (Madde 39). Ayrıca Devletlerin, göçmen ev işçilerinin yolculukla ilgili belgeleri ile kimlik belgelerini ellerinde tutabilmelerini sağlaması gerekir (Madde 21). Taraf Devletlerin, ilaveten, kamuoyunun algılayışını, ev işçiliğinin bir iş olduğu ve ev işçilerinin, çalışma hakları da dâhil olmak üzere temel haklara sahip olan işçiler olduğu yönünde dönüştürecek gerekli tüm tedbirleri alması gerekir.

40. Taraf Devletler, göçmen ev işçilerinin çalışma koşullarının, serbest, adil ve tamamıyla rıza temeline dayalı sözleşmeler ile anlayabilecekleri bir dilde, açıkça ve yapmaları gereken özel görevler, çalışma saatleri, ücretlendirme, izin günleri ve diğer çalışma koşullarını da belirtecek şekilde yazılı hâle getirilmesini sağlamak için teşvik edilmektedir. Taraf Devletler, bu amaçla, bilhassa model standart hükümler geliştirmeyi göz önünde bulundurabilir.

41. Taraf Devletlerin, ulusal mevzuatlarına, göçmen ev işçilerinin çalışma koşullarını izleme mekanizmaları ile ilgili hükümler dâhil etmesi ve bu türden izleme faaliyetlerini yürütmek ve iddia edilen ihlallere ilişkin şikâyetleri almak ve gerekli yönlendirmeleri yapmak için iş denetleme hizmetlerini güçlendirmesi gerekir.

Sosyal güvenlik ve sağlık hizmetleri

42. Taraf Devletlerin, sosyal güvenlik yardımlarına erişimi, istihdam ülkesinin vatandaşlarına tanınan eşit muamele ile göçmen ev işçilerine sağlaması gerekir (Madde 27).

43. Sağlık yönünden düzeltilmesi mümkün olmayan bir zarar yaşamalarını önlemek için Devletlerin, tüm göçmen ev işçilerinin gerekli olan her türlü tıbbi

⁹ Bu tavsiye Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi'nin çalışma hakkı ile ilgili 18 No'lu genel yorumunun 10. paragrafıyla uyumludur.

bakıma etkin bir biçimde erişimlerini sağlaması gerekir (Madde 28). Düzensiz durumda olan ve hamilelik döneminde, sınır dışı edilme korkusuyla devletin sağlık hizmetleri ile bağlantıya geçmekten çoğunlukla korktuğu için özellikle savunmasız kalan kadın göçmen ev işçilerine özel ilgi gösterilmesi gerekir. Devletlerin, devletin bakım hizmeti sunan sağlık kurumlarından, hastanın düzenli ya da düzensiz durumunu göçmenlikle ilgili yetkililere bildirmesini talep etmemesi gerekir.

44. Kayıtlı ve düzenli durumda olan göçmen ev işçilerinin sosyal ve sağlık hizmetlerinden yararlanmada İstihdam Devletinin vatandaşlarıyla eşit muamele görmesi taraf Devletlerce sağlanması gereken bir durumdur (Madde 43(1)(e)). Komite, ilaveten, başta Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi olmak üzere, temel insan hakları sözleşmeleri kapsamında, Devletlerin, göçmenlik statülerine bakılmaksızın yargı yetkisi kapsamındaki tüm kişilere erişilebilir en yüksek fiziki ve zihni sağlık ve tabii bakıma ve hizmetlerinin sağlanması ve hastalık durumunda ilgi gösterilmesi için uygun tedbirleri alma konusunda üstlendikleri yükümlülükleri hatırlatır.¹⁰

Toplu sözleşme ve koruma için örgütlenme hakkı

45. Toplu sözleşme için örgütlenme ve toplu sözleşmede bulunma hakkı, göçmen ev işçilerinin özellikle sendikalar (26. ve 40. Maddeler) ve çalışma örgütleri yoluyla ihtiyaçlarını ifade etmeleri ve haklarını savunabilmeleri için zaruridir.

46. Özellikle göçmen ev işçilerinin çalıştığı istihdam ülkeleri olan taraf Devlet yasalarının, göçmen ev işçilerinin örgüt kurma ve örgütlere katılma haklarını göçmenlik statülerine bakılmaksızın (Madde 26) tanıması gerekir. Göçmen ev işçilerinin kendi örgütlerini kurma konusunda teşvik edilmesi gerekmektedir.

47. Taraf Devletler, göçmen ev işçilerine, menşe ve istihdam ülkesi/şehrinde kendilerine destek sunacak ilgili dernekler hakkında bilgi temin etmek konusunda teşvik edilmektedir.

Din veya inanç özgürlüğü ile ifade özgürlüğü

48. Taraf Devletlerin, Sözleşmenin 12. ve 13. Maddeleri ve diğer uluslararası insan hakları standartları gereğince, göçmen ev işçilerinin kendi seçtikleri bir din veya inanca sahip olma ve bunu uygulama hürriyetleri ile bireysel veya diğer kişilerle bir topluluk meydana getirmiş olarak bu din ve inançlarını kamusal ve özel alanda ifade etme hürriyetlerini sağlamak için etkin tedbirler alması gerekir (12. ve 13. Maddeler).

Yargı sistemi ve hukuki yollara erişim

49. Tüm göçmen ev işçilerinin, haklarının ihlal edilmesi durumunda şikâyetlerini taşıyabilecekleri mekanizmalara erişimlerinin istihdam devletlerince sağlanması gerekir (Madde 18, paragraf 1, ve Madde 83). Taraf Devletlerin, bu türden şikâyetlerin uygun biçimde ve makul bir süre içerisinde incelenmesini ve ihlal vakalarının uygun biçimde cezalandırılmasını sağlaması gerekir. Taraf Devletler, hak

¹⁰

Bkz. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, Madde 12. Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi'nin, ekonomik, sosyal ve kültürel haklarda ayırım gözetilmemesi hakkındaki 20 No'lu (2009) genel yorumunda vurguladığı üzere, "Sözleşme, yasal statülerine ve geçerli belgelere sahip olup olmamalarına bakılmaksızın, mülteciler, sığınmacılar, vatansız kişiler, göçmen işçiler ve uluslararası insan ticareti mağdurları gibi ülke vatandaşı olmayan kişiler de dahil olmak üzere herkes için geçerlidir" (Parag. 30). Ayrıca bkz. Irk Ayrımcılığının Ortadan Kaldırılması Komitesi'nin, vatandaşı olmayanlara karşı ayrımcılık hakkında 30 No'lu (2004) genel tavsiyesi.

arama mekanizmalarına erişimi kolaylaştırmak için, örneğin, ev işçileri için Ombudsmanlar görevlendirebilirler. Diplomatik İlişkiler Hakkındaki Viyana Sözleşmesi kapsamında diplomatik dokunulmazlık sahibi olan işverenlerce göçmen ev işçilerinin haklarının ihlal edildiği durumlar söz konusu olduğunda da, taraf Devletlerin göçmen ev işçilerinin yasal tazmin ve diğer çözüm yollarına sahip olmasını sağlaması gerekir.

50. Komite, tüm göçmen ev işçilerinin yargı sistemi ve hukuki yollara etkin erişimlerinin sağlanması için, bu kişilerin sonucunda sınır dışı edilme korkusu olmadan mahkemelere ve diğer yargı mekanizmalarına erişebilmeleri gerektiğini ve çalışma koşullarındaki istismara bağlı olarak ihtiyaç duyduklarında geçici sığınma imkânlarına erişimlerinin olması gerektiğini düşünmektedir. Taraf Devletler, göçmen ev işçilerinden gelen şikâyetlerin yönlendirilmesinde zaman sınırlı ya da hızlandırılmış yasal işlemleri göz önünde bulundurmaya teşvik edilirler. Taraf Devletler, ilaveten, menşe ülkelerine geri dönen göçmenlerin, istismar şikâyetleri ile ödenmeyen ücretler ve diğer yardım talepleri için de dâhil olmak üzere, istihdam ülkesindeki adalet sistemine erişimlerinin sağlanabilmesi için, çift taraflı anlaşmalar imzalamalar konusunda da teşvik edilirler.

Düzenli göçmen statüsüne erişim

51. Yasadışı ve gizli yollardan ve düzensiz olarak yapılan göçü ve insan kaçakçılığını önlemek amacıyla taraf Devletlerin, göçmen ev işçilerinin göç için, filli taleplere dayanan düzenli kanallara erişimlerini sağlaması gerekir (Madde 68).

52. Taraf Devletlerin, başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere, düzensiz durumda bulunan göçmen ev işçilerinin aşırı savunmasızlığına özellikle eğilecek uygun tedbirleri alması gerekir. Taraf Devletlerin, göçmen ev işçilerinin düzensiz olduğu ya da kayıt-dışı statüsüne geçme riski altında olduğu durumlardan kaçınacak ya da bu durumları çözecek politikalar geliştirmeyi göz önünde bulundurması gerekir; bu politikalara, kayıt altına alma programları da dahildir (Madde 69).

53. Göçmen ev işçilerinin statülerinin belirli bir işverenin sponsorluğu ya da korumasına bağlı olacak şekilde şartlı olarak belirlenmesi türünden düzenlemeler, göçmen ev işçilerinin hareket özgürlüğünü haksız yere kısıtladığından taraf Devletlerin kaçınması gereken bir durumdur (Madde 39) ve güç kullanılarak veya zorbalıkla çalıştırılmak gibi koşullar da dâhil olmak üzere göçmen ev işçilerinin sömürü ve istismar karşısındaki savunmasızlıklarını artırmaktadır (Madde 11).

Aile bütünlüğüne saygı

54. Taraf Devletler, düzenli durumda olan göçmen ev işçilerinin ailelerinin birliğinin korunmasını teminen uygun tedbirleri alacaklardır (Madde 44, paragraf 1). Bilhassa aileleri ile bağlantıya geçebilmeleri ve aile bağlantılı hareket edebilirlikleri için göçmen ev işçilerinin makul imkânlarla sahip olması gerekir; bunlara, geride kalan aile fertleriyle iletişim için gerekli imkânlar, cenaze gibi çok önemli aile meselelerine katılabilmek için menşe ülkesine yolculuk yapabilme ve özellikle uzun süreli göçmenler için başka ülkelerdeki eş ve çocukları ziyaret edebilme dâhildir. Anne veya babasının birinden ya da her ikisinden birden ayrı olan çocukların her iki ebevyeniyle de düzenli bir biçimde doğrudan irtibata geçebilmesi taraf Devletlerin sağlaması gereken bir durumdur.

55. Taraf Devletlerin, ilaveten, düzenli durumda olan göçmen ev işçilerinin eşleriyle ve çocuklarıyla birleşmeleri için gerekli tedbirleri alması gerekir (Madde 44, paragraf 2). Düzenli durumda olan bir göçmen işçinin ölümü veya evliliğinin

sona ermesi halinde, taraf Devletlerin, göçmen işçinin aile fertlerine bağımsız oturma izni verilmesine olumlu yaklaşması gerekir (Madde 50).

Çocuklar için özel koruma tedbirleri

56. Göçmen çocukların, sağlıkları ya da fiziksel, zihinsel, ruhsal, manevi ya da sosyal gelişimleri için tehlikeli veya zararlı olabilecek ev işçiliğinin herhangi bir biçiminde çalışmamaları, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme ile Uluslararası Çalışma Örgütü'nün ilgili araçları doğrultusunda taraf Devletlerin temin etmeleri gereken bir durumdur. Devletler, ev işçisi göçmen çocukların işe alımını amaçlayan politikalar benimsemekten kaçınacaklardır.

57. Taraf Devletler, ilgili Devletin vatandaşlarıyla eşit muamele ilkesi çerçevesinde ve göçmenlik statüsülerinden bağımsız olarak tüm göçmen çocukların ücretsiz ve zorunlu ilköğretime ve ayrıca ortaöğretime erişimlerini (Madde 30) ve çocukların yaptığı ev işlerinin eğitimlerine engel olmamasını sağlayacaklardır. Öğrencilerin düzenlilik ya da düzensizlik statüleri ile ilgili verilerin göçmenlikle ilgili yetkililere bildirilmesinin okulların bir gerekliliği olmaması gerekir.

58. Göçmen ev işçilerinin çocukları, anne babalarının göçmenlik statüsünden bağımsız olarak doğum kaydı, nüfus kaydı ve diğer kimlik belgelerine sahip olacaktır. Devletler, çocukların vatandaşlık hakkından yoksun olmamaları için her türlü uygun tedbiri alacaktır (Madde 29).

59. Göçmen işçilerinin çocuklarının başta sağlık ve eğitim hakkı olmak üzere haklarını inkâr eden ya da sınırlayan ayrımcı politika ve uygulamaların taraf Devletlerce ortadan kaldırılması gerekir (Madde 28 ve 30).

Toplumsal cinsiyet açısı

60. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nde belirtildiği üzere, kadın göçmenlerin pozisyonu, diğer şeylerin yanı sıra, göçmenlikte kullanılan kanallar, işgücü piyasasında istihdam edildikleri sektörler, maruz kaldıkları istismar biçimleri ve bunların sonuç ve etkileri açısından erkek göçmenlerden farklıdır.¹¹ Devletlerin, göçmen ev işçilerinin ekseriyetle kadın olduğunu tanıyarak ve geleneksel roller, toplumsal cinsiyete göre belirlenmiş işgücü piyasası, toplumsal cinsiyete bağlı şiddetin evrensel yaygınlığı ve yoksulluk ile istihdam göçünün dünya çapında kadınlaştırılmasını göz önünde bulundurarak, kadınların özel sorunlarını anlama ve tüm göçmenlik süreci boyunca toplumsal cinsiyete bağlı maruz kaldıkları ayrımcılık biçimlerine çözüm getirme çabalarına toplumsal cinsiyet bakış açısını dâhil etmeleri gerekir.

61. Taraf Devletlerin, cinselliğe özgü yasaklar ile yaşa, medeni duruma, hamilelik veya annelik statüsüne bağlı olarak (Madde 1 ve 7) kadınların göç etmesine getirilen ayrımcı sınırlamaları yürürlükten kaldırması gerekir; bunlara kadınların pasaport sahibi olması ya da yolculuk etmesi için eşlerinden ya da erkek koruyucularından izin almalarını gerektiren sınırlamalar (Madde 8), kadın göçmen ev işçilerinin istihdam ülkesinin vatandaşları ya da sürekli oturma iznine sahip kişilerle evlenmesine ya da bağımsız konutta yaşamasına getirilen yasaklar (Madde 14) dâhildir. Taraf Devletlerin, ayrıca, HIV statüsünden ötürü kişinin çalışma vizesini kaybetmesine neden olanlar da dâhil olmak üzere HIV'le ilgili ayrımcı yasa, düzenleme ve uygulamaları yürürlükten kaldırması ve hamilelik ve HIV testleri dâhil olmak üzere, göçmen ev işçilerine yapılan tıbbi testlerin yalnızca

¹¹ Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi'nin kadın göçmen işçiler hakkında 26 No'lu Genel Tavsiyesi (2008), paragraf 5.

gönüllülük temelinde ve kişilerin aydınlatılmış onamları alınarak yapılabilmesini güvence altına alması gerekir.

Büyükelçilikler ve konsolosluklar

62. Göçmen ev işçilerinin haklarını korumak istihdam Devletlerinin birincil sorumluluğu iken, menşe Devletlerin büyükelçilikleri ve konsolosluklarının göçmen ev işçisi olarak istihdam edilen kendi vatandaşlarının haklarını korumada aktif rol oynaması gerekir. Göçmen ev işçilerinin istihdam edildiği ülkelerde mevcut bulunan menşe ülkelerinin büyükelçilik ve konsoloslukları özellikle istihdam ülkesindeki yetkililerle eşgüdüm halinde şu hususları gerçekleştirmek konusunda teşvik edilmektedir:

(a) Yasal destek sağlanması yoluyla da olmak üzere, göçmen ev işçilerince yapılan şikayetlerin alınıp gerekli yerlere yönlendirilmesi için yeterli eğitimi görmüş personelin ve mekanizmaların (telefon destek hatları dâhil) temin edilmesi;

(b) Başta kadınlar ve çocuklar olmak üzere, istismar edici istihdam şartlarından kaçan göçmen ev işçilerine danışmanlık ve uygun barınak sağlanması;

(c) Tehlike altında olan göçmen ev işçilerinin çok uzun süre barınaklarda kapalı kalmasını önlemek için geçici seyahat belgeleri ve dönüş biletleriyle ilgili işlemlerin hızlandırılması;

(d) İstihdam ülkesindeki göçmen ev işçileri ve ayrıca gelecekteki göçmen işçileri için aşağıdaki konularda faydalı bilgilerin alınması, kaydedilmesi ve bildirilmesi:

(i) Mevcut ülke ve istihdam koşulları;

(ii) Göçmen ev işçilerinin yolculuk ve istihdam ülkesine varış, göçle ilgili ücretler ve borçlar, aile üzerine etkileri, işyeri çatışmaları, haklarla ilgili meseleler ve adalet sistemine erişim gibi konularda deneyimleri.

63. Menşe ülkelerde bulunan büyükelçilikler ve konsolosluklar, göçmenleri istismar eden istihdam kurumlarının tespit edilmesi ve göçmen ev işçileri için uygun koruma politikalarının geliştirilmesi için birlikte işbirliğine gitme konusunda teşvik edilmektedirler.

64. Göçmen ev işçisinin ya da ailesinden bir ferdin gözü altına alındığı durumlarda, büyükelçilikler ya da konsolosluklar, istihdam Devletiyle müşavere halinde ve elçilik yetkililerinin gereken ziyaretleri ayarlaması amacıyla ilgili kişiyle bağlantıya geçecektir. (16. Maddenin 7. paragrafı ve 23. Madde).

Göçmen ev işçilerinin katılımı ve sivil toplum

65. Komite, göçmen ev işçileri ve haklarının korunması ile ilgili yasal ve diğer tedbirlerin geliştirilmesi ve uygulanmasında, göçmen ev işçileri ve sivil toplum örgütlerine gerçekten kendilerinin fikirlerini almak amacıyla danışılmasının önemini vurgular.

İzleme ve raporlama

66. Taraf Devletlerin, mevcut genel yorum kapsamına alınan tavsiyeleri dikkate alarak, raporlarına, istatistikî veriler yoluyla da olmak üzere göçmen ev işçilerinin

durumlarını izleme ve Sözleşme kapsamındaki haklarını koruma konusundaki çabalarını dâhil etmesi gerekir.
